

ЧИЈА Е ПЕСНАТА „ГЪРКЪ И БЪЛГАРИНЪ“?

1. Песната „Гъркѹ и Българинѹ“, што е првпат печатена во цариградското бугарско списание „Български книжици“, [год. II, часть III, 1858, декември, книшка втора, № 24, стр. 350—351, под заглавие „Стихотворение“, а со потпис: „Миладиновѹ“, досега му е редовно припишувана на нашиот поет Константин Миладинов. Притоа секако се поаѓаше од фактот дека во истото списание, во бр. 15 и 19 беа напечатени седум стихотворби од Константина Миладинов.

По однос на Константиновото авторство на песната „Гъркѹ и Българинѹ“ досега не беше изнесено никакво сомневање, така што во сите досегашни изданија на Константиновите стихотворби се публикуваше, заедно со останатите песни на Константина Миладинов, и песната „Гъркѹ и Българинѹ“. Така оваа песна ја наоѓаме и во изданието на А. П. Стоилов¹⁾, и во тоа на Табаков²⁾ и, најпосле, во изданието на Хаџов³⁾. Пишувајќи за Миладиновци искажав мислење дека, покрај Константина, со пишување стихови се бавел и Димитрија⁴⁾. За ова мое мислење опара ми беше една забелешка на Кузман Шапкарев, што беше ја сторил кон песната „Гъркѹ и Българинѹ“, во својот личен примерок на списанието „Български книжици“.

Во песната „Гъркѹ и Българинѹ“, во дијалоска форма, се репродуцира еден настан, едно судрување, или подобро кажано, една дискусија што се водеше, во 1858 година во Кукуш, меѓу некој Грк и Димитрија Миладинов, по однос на прашањето за националната припадност на Македонците⁵⁾. Во тоа време Димитрија Миладинов беше во Кукуш и, што е повеќе важно, беше наполно ослободен од заблудата по

1) Антонѹ П. Стоиловѹ, Стихотворенијата на Конст. Миладинов, „Училишен прегледѹ“, год. XXIII, кн. I, 1924 (Софија);

2) Н. Табаковѹ, Димитрѹ и Константинѹ Миладинови, Съчинения, „Хемусѹ“, Софија, 1939 1943;

3) Ив. Хаджовѹ, Братя Димитрѹ и Константинѹ Миладинови, Софија, 1944;

4) Х. Поленаковик, Страници од македонската книжевност, Скопје, 1952, стр. 171; „Литературен зборѹ“, Скопје, 1954, бр 2, стр. 79, 92;

5) Ив. Хаджов, Навед. дело, стр. 200;

однос на неговото елинство, и тој, со една страсна енергија, водеше упорна борба за воведувањето на народниот јазик по школите и црквите. Неговата дефинитивна преродба, што си имаше своја основа во речиси едногодишното патување надвор од Македонија, меѓу Србите во Херцеговина, Босна, Војводина и Србија, се осети веднаш по враќањето од Белград во Македонија. Учителствувајќи во Прилеп тој разви — како што раскажува Рајко Жинзифов — жива дејност и енергична акција за националната и просветна пробуда на македонскиот народ. Нешто подоцна, Димитрија оди за учител во Кукуш и таму да ја шири преродбенската мисла и да се бори за исфрлањето на грчкиот јазик од школите и црквите. За таа негова акција во Кукуш ни зборуваат неколку сведоци. Прво би го спомнал сведоштвото на пријателот од браќата Миладиновци (особено блискиот другар на Константина Миладинов) Василиј Чолаков, човекот што со својот „Сборник“⁶⁾, мислеше да го продолжува делото на браќата Миладиновци на собирањето и објавувањето народните умотворби. Чолаков го посети Кукуш при крајот на ноември 1858 година, за да се увери дали е вистинито соопштението за воведувањето на македонскиот јазик во школите и црквите во Кукушко, за кое нешто се пишуваше во „Български книжици“. Престојот на Чолаков во Кукуш му покажа дека навистина македонскиот јазик се употребуваше и во школите и во црквите во Кукуш и за тоа тој напиша и една дописка во „Български книжици“ бр. 24, втора книшка за декември 1858 година, страна 333—340. Во оваа дописка Чолаков го истакна, меѓу другото, следново: „Главенъ двигателъ на събудување-то, не само въ Кукушъ но и въ много други македонски градове и паланки, какъ-то: въ Полянинъ, Воденъ, Струмицъ и даже въ Охридъ, ѝ достоинъ-тъ за уваженіе родолюбецъ, главнъ-тъ учителъ въ Кукушъ Г. Димитрій Миладиновъ, чело-вѣкъ съсъ чайблагородны стремленія и съ необыкновенж дѣятелность.“ (стр. 334—335). — Во истиот број на ова списание се наоѓа, на страна 344—345, уште една дописка за Кукуш, напишана од „Единъ пжтникъ“, за кого, ми се чини, дека докажав оти е пријателот на Миладиновци, рускиот дипломатски службеник А. В. Рачински⁷⁾. Истакнувајќи ги заслужните луѓе што, во Кукуш, работеле на народната пробуда, Рачински вели дека еден од нив бил „Дим. Миладиновъ, доберъ и милъ-ми пријателъ, учителъ на Еленско

⁶⁾ За Чолаков: „Родна речъ“, XII, 1939, 4, стр. 180—185;

⁷⁾ X. Поленаковиќ, Кој е автор на дописот за Кукуш, печатен во списанието „Български книжици“, часть III, 1858 г., стр. 344—345, Годишен зборник на Филозофскиот факултет на Универзитетот во Скопје, Историско-филолошки оддел, книга VI (1953), 4, стр. 100—104;

Кукушко училиште, кого-то Грџци многу гонееџ: најголџма му похвала е бранџ вдигната среџу него вовџ Аџинска Аџдина вџ единџ от прџвы-тџ листовџ на миналџ Ноемврџй месџџ.“ (страна 345). — На краџот ке го споменам и сведоштвото на Раџко Жинзифов, којшто беше во Кукуш учител заедно со Димитриџа. Еве како Раџко џа прикажува работата на Димитриџа и своџата во Кукуш. Ке џа изнесам овдека поопширно, бидеџќи во соопштението на Раџка се наоѓа опишано и она судрување меѓу Димитриџа (и Раџка) и некоџ Грџк, за коешто се пее во песната „Грџк и Българинџ“.

Откако се прероди Димитриџа Миладинов и извесно време учителствуваше во Прилеп и Струга, кукушаните го поканиџа да доџде во Кукуш за учител. Инаку, Жинзифов знае дека Миладинов порано бил веќе во Кукуш како грџки учител и тврди дека повторното доаѓање на Димитриџа во Кукуш спаѓа во ноември 1857 година. Доаѓањето на Димитриџа било топло поздравено од некогашните негови ученици, особено и заради тоа дека сега Димитриџа доаѓаше како македонски учител. Набргу по доаѓањето на Димитриџа во школите се вовеле нов ред, наставата се одвиваше на македонски џазик. Некогашните ученици на Димитриџа одново доаѓаат да учат каџ стариот нивен учител, оставаџќи џа своџата работа. Од Велес и од Цариград се донесени словенски книги. Леснотиџата со којашто децата го совџадуваа словенското писмо и наставата предавана на разбирџив народен џазик, имаше за последица прилив на деца од целата кукушка околиџа. — Родителите не можеа доволно да се нарадуваат на успехот на нивните деца и доаѓаа во школата и се восхитуваа слушаџќи ги како лесно, и со разбирање, читаат од „Свџаштената историџа“ на Партениџа Зографски, којашто и ним им беше разбирлива. Љубовта кон народниот џазик толку се беше развила — како што пишува Жинзифов — што и луѓе од 20—25 годишна возраст, женети, откако ке се завршеле часовите во школите, доаѓале таму и, како преку некоџ курс, го учеле словенскиот и македонскиот џазик. Дури и луѓе во постари години, во слободното време, по дуканите, учеле да читаат еден од друг, или со помошта на учителите. И свештениците го следеле примерот на младите луѓе. Словенските книги (од Партениџа Зографски и др.) што ги имаа во Кукуш, беа недоволни, така што учителот во црквата беше принуден да ги чита на глас молитвите, а слушачите ги учеле: „На тоџ начин Д. Миладинов дење ги учи децата, попладне ги учи женетите луѓе, младичи-занаџтчиџи, свештеници, а навечер се занимавал со изучувањето на бугарската историџа по „Царственикот“ или по „Гласникот на Друштвото на српската словесност“, или со препишувањето народни песни, пословици, приказни и др. Откако го совладал отпорот на пољанинскиот владика, Димитриџа

продолжува со својата преродбeнска работа и, во недостиг на книги, за потребите на словенската богослужба тој го преведува на македонски јазик евангелието и апостолот, а свештениците, спроти празниците, ги учеле овие преводи и утредента ги читале пред верните.

Откако на овој начин го изнесе преродувањето на кукушаните, Жинзифов зборува, доста опширно, и за самиот настан, што нему и на Димитрија им се случил, а којшто ќе биде опеан во наведената песна. Еден ден, пишува Жинзифов, по завршувањето на наставата, тој отишол во некој дуќан, каде што му помагал при читањето на дуќанџијата, кога пред дуќанот застанал некој патник, млад Грк од Солун, воспитаник на универзитетот во Атина. Откако слегол од коњ и влегол во дуќанот, барајќи да купи тутун, младиот човек забележал дека дуќанџијата држи в рака некаква книга. Се заинтересирал за неа. Бидејќи дознал дека е тоа „бугарска“ книга, тој со чудење го прашува дуќанџијата. „Одамна ли сте започнале со изучувањето на тој варварски јазик? Одамна ли сте се откажале од татковскиот ваш, многузвучен грчки јазик?“ На одговорот од дуќанџијата дека е главно оти тие започнале со учењето на македонскиот јазик, младиот Грк удрил да го исмева словенскиот јазик. Младиот учител и Гркот започнуваат една жива дискусија околу прашањето за населението на Македонија, при што младиот Грк во своето докажување за елинството на македонското население ги зема за доказ Хомера, Херодота, Страбона, а учителот се служи само со „Царственикот“ (на Пајсија) и ракописните народни песни, за да го докаже словенството на македонското население. Окружени со маса љубопитни кукушани двајцата дискусанти упорно ги бранат своите позиции. „Не сакам да знам за твоите Хомера, Херодота, Страбона и другите“, дофрлува учителот и продолжува: „погледај ги овие луѓе, што ме окружуваат, прозбори со нив на грчки, дали ќе те разберат тие?“ — „Варварската сила ги нападнала некогаш македонските Грци и со сила ги пословенила, натурувајќи им го јазикот, обичаите“, додава од своја страна Гркот.

Во тој момент на дискусијата, некој од присутните го виде „стариот“ учител Димитрија Миладинов — којшто бил обавестен за спорот — како се приближува кон местото каде што се водеше дискусијата. Му направиле место на опробаниот борец и сега младиот Грк, дискусант, мораше да полемизира не повеќе со неопитното младо учителче, туку со прекалениот Миладинов, што по своето образование и развитие не заостануваше зад Гркот. „Пред доказите на Миладинов Гркот замолкна; тој ги побара од Гркот не само сегашните Македонци, туку и старите, со Филипа и Александра; тој му ги преврте на Гркот и Хомера и Демостена

и Страбона. Тој само што не ги пословенил пред Грџкот и денешните Елини... Најсетне, по долгиот спор, Грџкот радо се откажал од денешните Македонџи, но сепак настојувал на тоа дека нивниот јазик е груб, не толку нежен како грџкиот и дека тие толку години го учеле грџкиот јазик. Грџкот се погостил уште два-три дена, но не спорел повеќе за македонското население, и одејќи од Кукуш, кога му пружише чаша со вино во знак на гостоприемство, тој го испи виното, извикувајќи три пати: „Да живеат Словените“ („Денџ“, 1.XII.1862 г. № 48).

Ете таа е основата на песната „Грџкџ и Бџлгаринџ“, што е напечатена во „Бџлгарски книжиџи“, во продолжение на дописките од Чолаков и Рачински. Грџкот од песната му советува на „Бугаринот“ од песната:

Грџкџ „Бџлгарине простџ џоече
 џо тукџ стоишџ не се грџчишџ?
 Немашџ очи да не видишџ
 Колку славни се сториџме?
 Погрџчи се ако сакашџ
 да се славейшџ и ты ко насџ.“

На оваа препорака на Грџкот, еве што одговор му дава „Бугаринот“:

Болгаринџ „А Грџкиму старџ џоекџ
 Какџ ти текна тџе зборои
 Да ми велишџ да ми кажвишџ?
 Ја бџџфџ славенџ и прехваленџ,
 И пакџ сега сумџ Бугаринџ
 Ако сакаџ Богџ милуствивџ
 Ке си быдамџ пакџ прехваленџ“.

Во второто настапување на Грџкот во дискусијата, ќе бидат употребени најважните аргументи, што беше ги употребил младиот Грџк, воспитаник на Атинскиот универзитет, во полемиката што ја водеше со Жинзифов, односно Дим. Миладинов во Кукуш:

Грџкџ „Болгарине не разбервишџ,
 Ја ти веламџ да се учишџ
 Грџцџкџ книгџ преџфаленџ
 Ёукидида, Еврипида
 Иродота и Пиндара . .
 Какџ ке чинишџ ты безџ книгџ?
 Твоџ книгџ ти си немашџ
 Да се сторишџ ученџ џоекџ.
 Сакај сега да се џалишџ
 Со наши-тџџ учениџи;

Ако можѣшъ разберѣме,
 Научѣ се гърцкѣ книгѣ
 Да бѣдимѣ сѣте Гърци.“

Во гордеењето на Гркот со класичните величини на Елада: Тукидид, Еврипид, Херодот и Пиндар — се споменуваат повеќе големи личности на класична Елада, отколку што ги наведе Жинзифов во својот опис на дискусијата. Поправо само Херодот се сретнува и во описот на Жинзифов и во песната, додека останатите троѣца од песната: Тукидид, Еврипид и Пиндар ги нема во написот на Жинзифов. Кај Жинзифов, како што видовме, покрај Херодот се споменуваат уште Хомер, Страбон и Демостен. Непоклопувањето на имињата од дописот на Жинзифов со тие од песната не треба многу да нѣ бунѣ, бидејќи во прашање е основното во документацијата на Гркот: гордеењето со класичните величини на Елада. А такви имало многу и Жинзифов, што сигурно не ја стенографирал дискусијата, со цитирањето имињата на знаменитите класични Грци, сакал само да го истакне аргументот на Гркот-дискутантот воопшто, а не баш од збор до збор да ги изнесе доказите на едниот и другиот дискутант.

Поголемо разидување меѓу тврдењето на Жинзифов (од написот) и песната сретнуваме во второто настапување на „Бугаринот“ во дискусијата:

Болгаринъ „Да се учамъ Гърцкѣ книгѣ!
 Кој се тѣе що мы каза,
 Тукидида, Еврипида
 Иродота и Пиндара,
 Тѣе не се отъ нашы-тѣ
 Ни дедо ми ни предедо;
 Яска тѣе не познаемъ.
 Ако речѣшъ ты за книгѣ
 Имафъ книгѣ, пакъ ке имамъ
 Ела Гърку ты никога

Да не чекашъ да се гърча.“ – Како што се гледа авторот на песната не ги знае, или нејќе да ги знае и да ги признае за свои ни Тукидида, ни Пиндара, ни Еврипида ни Херодота, додека Миладинов, во дискусијата што ни ја опиша Жинзифов, „му ги преврте на Гркот и Хомера и Демостена и Страбона“ и ги пословенил.

И крајот на песната, каде Гркот повторно му советува на „Бугаринот“ да се погрчи:

Гъркъ Я ты даамъ арнѣ укѣ
 Зац' ти сакамъ твое добро.

Пакџ ти велямџ погрџчисе;
 Ако искашџ ти се молямџ
 Туку сџде погрџчисе“, — а „Бугаринот“ го од-
 бива советувањето на Грџкот, канејќи го него да се побугари:

Болгаринџ „Немај Грџку додевай ми;
 Пакџ ти рековџ, пакџ ти велямџ
 Разберисе, не се грџчя;
 Ако сакашџ Бугарисе“ — има неподудру-
 вање со она што Рајџко Жинџифов го дава во описот на
 крајот од дискусијата меѓу Миладинов и Грџкот.

Овие разлики што постојат меѓу описот на Жинџифов
 и песната, не треба многу да нџ изненадуваат, бидејќи описот
 на Жинџифов е напишан четири години подоцна откако беше
 се одиграл настанот, а притоа треба да се води сметка и
 за фактот дека станува збор за два состава од две разли-
 чити личности.

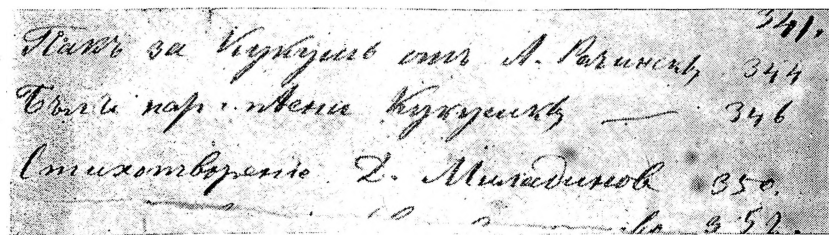
Она што е важно во случајов е фактот дека дискуси-
 јата што ја опишал Жинџифов во својот напис за браќата
 Миладиновци, во својата основа, ја наоѓаме вклопена во
 песната „Грџк и Българинџ“.

Во својот напис за браќата Миладиновци Рајџко Жин-
 зифов не го прецизира времето кога се водела полемиката
 во Кукуш за којашто станува збор. Во секој случај оваа
 полемика се водела пред заминувањето на Рајџко Жинџифов
 од Кукуш, бидејќи — од дописот тоа добро се гледа — и
 самиот Рајџко бил учесник во дискусијата. А Рајџко го на-
 пушти Кукуш по завршувањето на школската година 1857/58,
 некаде по јуни 1858 година. Значи дискусијата, за којашто
 е збор, се водела меѓу ноември 1857 година (кога Димитрија
 Миладинов дошол повторно за учител во Кукуш (и јуни
 1858 година (кога Рајџко го напуштил Кукуш, одејќи на шко-
 лување во Русија). Со оглед на тоа дека песната е напеча-
 тена во II. декемвриска книшка на „Български книжици“ за
 1858 г., — и ако сакаме и натаму да останеме при досегашното
 мислење дека е песната на Константин Миладинов, — би мора-
 ле да претпостаѓаме дека во меѓувремето Константин некако
 бил обавестен за полемиката и дека набргу потоа ја испеал
 песната за којашто зборуваме. Составањето на песната, на
 Константинина не морало да му причинува некои особени теш-
 котии, бидејќи тој токму во ова време веќе ги печати
 своите први поетски творби (песните „Шупељка“, „Не-непијан“,
 „Бисера“, „Голопче“, „Желание“, „Клетва“ — сите во првата
 книшка за август 1858 г. во „Български книжици“, и песната
 „Скърсти“ во првата книшка за октомври истата година во
 истото списание) и со нив се истакнува како поет. Многу
 блиска до песната „Скърсти“ по тематиката и по тонот е

песната „Побратимство“ за која имаме забележено од самиот автор дека е испеана во октомври 1858 година. Од друг карактер е песната „Думаніе“ што е испеана во февруари 1859 година. Песните „Побратимство“ и „Думаніе“ испеани во октомври 1859 година, односно во февруари 1859 г., напечатени се дури во втората книшка за ноември 1859 година, тринаесет месеци подоцна откако е испеана песната „Побратимство“. — Песната „Грѣкѣ и Българинѣ“ хронолошки земено спаѓа меѓу песните „Скърсти,“ и „Побратимство“ и по својот карактер значи една мала дисхармонија во тонот на дотогашното пеење на Миладинов, коешто се одликуваше со изразита лиричност.

2. Повод за да го ставам под сомневање досегашното мислење за авторството на песната „Грѣкѣ и Българинѣ“ ми дава, покрај основниот тон на песната, што е необичен за Константина, — едно укажување на К. А. Шапкарев, спомнато во почетокот на овој прилог, според кое укажување автор на песната „Грѣкѣ и Българинѣ“ е Димитрија Миладинов. Колку е точно укажувањето на Шапкарев во овој случај не може со сигурност да се тврди, но самиот факт дека постои едно вакво укажување, и тоа сторено од човек што можел добро да ги познава работите, заслужува за него да се зборува. Врз база на едно слично укажување на Шапкарев, мислам дека успеав, со голема веројатност, да го утврдам името на авторот на анонимната дописка за Кукуш, што е напечатена во истиот број на „Български книжици“, во којшто е напечатена и песната што е во прашање.

Во „Съдържание на 3-тѣ чѣсть 1858 год.“ од списанието „Български книжици“, што го составил Шапкарев на еден лист и го прилепил пред насловната страна од списанието, што било негово власништво (сега се наоѓа во заоставштината на Шапкарев, што се пази во библиотеката на Охридскиот музеј), Шапкарев забележил под број „17 Стихотворение од бр. Миладинови, 144, 350“, а под

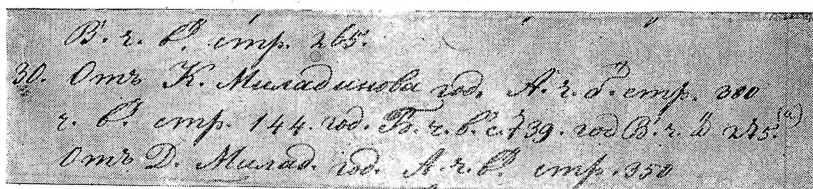

Факсимил бр. 1: Шапкарево ракописно „Съдържание на 3-тѣ чѣсть 1858 год.“ на „Български книжици“, со назначување дека стихотворбата објавена на стр. 350 е од Д. Миладинов.

На истиов факсимил се гледа и тоа дека Шапкарев дописот за Кукуш од „Един пѣтник“ му го припишува на А. В. Рачински (В.: Годинен зборник VI-4, 102).

број „33. Стихотвореніе Д. Миладинов 350“. Покрај ова во „Обще оглавленіе на всето съдържаніе и статіи помѣстены въ Българскыѣ Книжицы отъ тритѣ години, 1858—9—60“, што го дава Шапкарев на својот екземплар од списанието кон крајот на година IV. 1861, бр. 1 од месец мај, во одделот „Българскы народны пѣсни, притчи, гатанки и стихотворенія“ забележил под број „30. Отъ К. Миладинова:

год. А. ч. б, стр. 300
 ч. в. стр. 144
 год. Б. ч. в. стр. 739
 год. Б. ч. а. стр. 275 (а)
 Отъ Д. Милад. год. А, ч. в. стр. 350“

Факсимил бр. 2: Шапкарево ракописно „Обще оглавленіе“, со назначување дека песната објавена во Год. I. ч. 3, стр. 350 е од Д. Милад(инов).

Што се однесува до укажувањата од првата содржина под број 17 се означени како стихотворби на бр. Миладиновци песната „Сѣкрсти“ од Константин Миладинов (на стр. 144) и песната „Гркъ и Българинъ“ (на страна 350), за која што Шапкарев тврди дека е од Д. Миладинов.

Укажувањето на Шапкарев од првата содржина под бр. 33 се однесува токму на песната „Гркъ и Българинъ“ (објавена на страна 350).

Доколку се однесува до укажувањата на Шапкарев сторени во „Обще оглавленіе“, под бр. 30 како Константинови творби објавени во год. А [1858] часть б [2] на страна 300 [-303] се споменуваат песните на Константина „Шупељка“, „Не-непијан“, „Бисера“, „Голапче“, „Желаніе“, „Клетва“; во год. А [1858], часть в [3] на страна 144: песната „Сѣкрсти“; во год. Б [1859] часть в [3] стр. 739 [741] песните „Побратимство“ и „Думаніе“. — Што се однесува до последното укажување на Константинова творба објавена во год. Б [1859], часть а [1] стр. 275 — Шапкарев сторил грешка, бидејќи автор на работата објавена на стр. 275 е Дим. Василиев, како што се исправил, на друго место во содржината, самиот Шапкарев.

И во „Обще оглавленіе“, како што се рече погоре, песната „Гркъ и Българинъ“ [Год. А, часть в, стр. 350] му се припишува на Д. Миладинов.

Ова е укажувањето на Шапкарев, врз база на коешто би можеле песната „Грџкџ и Бџлгаринџ“ да ја сметаме како песна на Димитрија Миладинов, и да му ја одземеме на Константина. — Со оглед на тоа дека се работи за ставање во стихови еден настан — судрување во коешто учествувал Димитрија Миладинов, и за кој настан Константин можел да дознае само посредно; и уште повеќе, бидејќи песната е дадена речиси во продолжение на дописките од Чолаков и Рачински, во коишто, како што се истакна во почетокот, така упадливо се истакнува агилноста на Димитрија во Кукуш, не е невозможно самиот Димитрија да ја испеал песната и да му ја предал на Рачински (или на Чолаков) овој, за време на престојот во Цариград, да ја предаде песната на редакцијата на „Бџлгарски книжици“, кога веќе се токмел таму да го даде и својот допис за Кукуш. Со објавувањето на оваа песна во списанието, каде за него така одушевено се пишуваше, Димитрија уште повисоко го дигаше својот углед, бидејќи со својата дотогашна просветно-преродбенска работа тој беше познат кај народот, додека Константин сигурно беше многу помалу популарен, особено кога ќе се земе предвид дека неговото поетско создавање објавувано во „Бџлгарски книжици“ бр. 16 [август 1858] не беше потпишано, а песната „Скџрсти“, веројатно, по погрешка на редакцијата, беше потпишана со „И. Миладинов“.

Како што лесно може да се констатира стихотворбата „Грџкџ и Бџлгаринџ“ е обична публицистика, полџмика преточена во стихови, без никаква уметничка вредност. На еден Димитрија Миладинов, преродбеник и борец, по својот тон таа му прилега, додека на Константина малу потешко можеме да му ја припишеме. За антифанариотската дејност на Константина ние немаме некои сигурни податоци. За време најактивната борба на Димитрија против фанариотите Константин не беше во Македонија (знаеме дека Константин веднаш по враќањето на Димитрија од Белград, при крајот на 1856 година, отиде во Русија) и на теренот, природно, не можел да води борба.

Кузман А. Шапкарев, којшто со своето укажување ни даде повод за оваа дискусија, е личност што била многу блиска до фамилијата на Миладиновци. И неговите роднински врски со Димитрија Миладинов, чиј зет по ќерка бил, и уште повеќе неговите врски како ученик и колега—учител на Димитрија, ни даваат доволно разлोजи за да можеме да му поверуваме во овој случај. Навистина овие „содржини“ Шапкарев ги пишувал, по сѐ изгледа, во 1866 година, кога ги купил „Бџлгарски книжици“ од браќата Паунчеви во Солун⁸⁾, но фактот дека токму тогаш бил во Кукуш учител, можеби

⁸⁾ X. Поленаковиќ, Кој е автор . . . , стр. 103, забелешка 2.

уште повеќе оди во прилог на укажувањето на Шапкарев по однос авторството на песната што е под прашање, бидејќи таму сигурно можело да се знае кој е автор на споменатата песна, ако и пред тоа време на Шапкарев не му било тоа познато.

Во секој случај укажувањето на Шапкарев по однос авторството на песната „Грк и Българин“ мораме да го земеме во обзир како многу веројатно, сè додека документарно не се докаже дека е песната од Константина, односно Димитрија. Со укажувањето на Шапкарев ние со право можеме да го спориме досегашното авторство на споменатата песна. Понатамошното истражување на ова прашање ќе треба да го реши авторството на песната, да го поткрепи укажувањето на Шапкарев, или да го отфрли.

H. Polenaković

QUI EST L'AUTEUR DU POÈME „GRK I B'LGARIN“

(Résumé)

Le poème „Grk i B'lgarin“ (le Grec et le Bulgare), publié pour la première fois dans la revue bulgare de Constantinople „B'lgarski knižici“ (1858; III, p. 350—351), portant la signature „Miladinov“, était attribué au poète macédonien Constantin Miladinov. Comme tel, le poème a été publié plusieurs fois dans les différentes éditions de ses oeuvres.

L'auteur de cet article attire l'attention sur une donnée suivant laquelle l'auteur du poème examiné est Dimitria Miladinov, frère aîné de Constantin, combattant actif sur le plan de la culture nationale.

La donnée, que H. Polenaković nous communique, se trouve dans les deux tables de matière, faites de la main du folkloriste macédonien C. A. Chapkarev sur son propre exemplaire de la dite revue étant donné qu'elles y manquaient. Chapkarev, étant gendre, disciple et collègue (instituteur) de D. Miladinov, a pu connaître les oeuvres dont il écrivait, de sorte que son témoignage sur le problème considéré est digne de toute confiance.